

Literatuur

- Peeters, T.M.J., I.P. Raemakers & J. Smit 1999. Voorlopige Atlas van de Nederlandse bijen (Apidae). - EIS Nederland, Leiden, 2230 p.
- Peeters, T.M.J. & M. Reemer 2003. Bedreigde en verdwenen bijen in Nederland (Apidae s.l.). Basisrapport met voorstel voor de Rode Lijst. - EIS Nederland, Leiden 96 p.
- Peeters, T.M.J., C. van Achterberg, W.R.B. Heitmans, W.F. Klein, V. Lefeber, A.J. van Loon, A.A. Mabelis, H. Nieuwenhuijsen, M. Reemer, J. de Rond, J. Smit, H.H.W. Velthuis, 2004. De wespen en mieren van Nederland. Nederlandse Fauna 6. - Naturalis, KNNV en EIS-Nederland, 507 p.

Bijzondere bijen op een dijk bij Voorst

Hans Nieuwenhuijsen & Jan Smit

Inleiding

Op weg naar de zomervergadering van de NEV in Vorden, in de late vrijdagmiddag van 30 mei 2008, besloten we nog een stukje dijk bij Voorst (Ac. 208-466) te bezoeken. De dijk loopt van west naar oost. Aan de zuidzijde ligt de gekanaliseerde Voorster Beek en aan de noordzijde de Gelderse IJssel. Over de rug loopt een fietspad. Weeda et al. (2006) noemen dit habitat gewoon een dijk. Het Handboek voor Natuurdoeltypen spreekt van bloemrijk grasland van het rivieren- en zeekleigebied. De plantengemeenschap op de dijk is de glanshaverassociatie, met uiteraard glanshaver en verder veel rode klaver, madeliefje en scherpe boterbloem.

De vangsten

Het dijkje bleek een gelukkige keus. Al meteen vingen we op de rode klaver de donkere klaverzandbij *Andrena labialis* (zz, BE volgens Peeters en Reemer 2003). Jan, onze *Nomada*-specialist, ging onmiddellijk op zoek naar de broedparasiet, de borstelwesp bij *Nomada stigma* (zzz, GE). En jawel hoor, we kregen hem te pakken, zowel mannen als vrouwen. Een andere zeldzame broedparasiet vingen we er ook: dat was de rode koekoekshommel *Bombus rufestris* (zz, BE). Dit is de broedparasiet van de steenhommel *B. lapidarius*. Bij thuiskomst bleek dat een paar bijen die we voor de klaverzandbij hadden aangezien de vrouwtjes waren van de weidebij *Andrena gravida* (zz, BE). De dieren waren oud en de ononderbroken haarbanden op de tergieten waren afgesleten tot onderbroken

haarbanden. De kleur van de fibria analis gaf uitsluitsel. Bij de weidebij is deze donkerbruin tot zwart, bij de klaverzandbij is ze rood. Zou het niet een oude grasbij kunnen zijn? Nee, want dij 3 van de grasbij heeft een indeuking en hier is de dij rond.

Weet iemand die in de buurt woont welke instantie de dijk beheert? Want dit is toch wel een bijzondere dijk.

Summary

Several interesting species of bee were found on 30 May 2008 on a dike near Voorst: *Andrena labialis*, *Nomada stigma*, *Andrena gravida* en *Bombus rufestris*.

Literatuur

- Peeters T.M.J. & M. Reemer. 2003. Bedreigde en verdwenen bijen in Nederland (Apidae s.l.). Leiden. - Stichting EIS Nederland, 96 p.
- Weeda E.J., W.A. Ozinga & G.A.J.M. Jagers op Akkerhuis. 2006. Diversiteit hoog houden. - Wageningen. Alterrapport 1418, 246 p.

Kunstnesten

Rosita Moenen

Inleiding

In de periode dat ik aan een boek werkte over dieren in de tuin probeerde ik van alles uit en dus ook nestgelegenheden die voor bijen aanbevolen werden. Voor hommels kon je bloempotten ingraven maar dat bleek geen resultaat op te leveren. De KNNV verkocht speciale kastjes waar je wat honing en een bolletje stuifmeel ter grootte van een boon in moest plaatsen, een koningin daarbij en succes was verzekerd. Door het losse deksel moest het daarna mogelijk zijn om het hommelveolk te volgen. Nu is het wel mogelijk om wat honing in een bakje te doen maar hoe kom je aan stuifmeel. Een koningin was snel gevangen maar ondanks dat ik de vliegopening afgesloten had bleek ze heel goed in staat te ontsnappen, let wel via het losse deksel. De honing bleek vooral in trek bij de mieren. Volgens verdere informatie werkt wat materiaal uit muizennesten goed maar ook dat was niet iets wat ik direct bij de hand had. Het kastje heeft daarna nog een aantal jaren vergeefs in een hoekje van de tuin gestaan.

Nesthulp voor insecten

Met nestgelegenheid voor solitaire bijen had ik meer succes. De brochure 'Nesthulp voor insecten' van Pieter van Breugel gaf een aantal aardige suggesties. Een bundeltje bamboestokjes op een droge plek is gemakkelijk te realiseren. De bamboestokjes werden weldra in gebruik genomen door de rosse metselbij